

(H) برخه: د تولید ځای

لومړۍ لوست: د بین المللی اقتصاد فهم او درک کول

اصطلاح گانی

- Agricultural education د زراعت پوهه او علم
- Appropriate technology مناسبه تکنالوژی
- First world country د لو مری جهان یا نمری هیوادونه
- International trade تجارت المللی بین
- Third world country د دریم جهان یا ندری هیوادونه

په نورو هیوادونو کي زراعت په خه دول سره وي

- له دی سره، سره چي هیوادونه يو له بل سره دیر زیات رقیبان دی، بیا هم له لسو څخه کم هیوادونه د خپلو خلکو لپاره کافی غذا یا خوراکه تولیدوي.
- د نړۍ له سلو څخه زیات هیوادونه د غذا یا خوراکي له نګاه څخه په بیرونی منابعو پوري اړه لري

دریم جهان یا نړۍ

- (په هغه هیوادونو باندې چې د انکشاف په حال کي دي د دریم جهان یا نړۍ اطلاق کېږي.
- دریمي نړۍ هیوادونه له هغه هیوادونو څخه عبارت دي چې انکشاف او رشد یې نه دی کړي او هغه هیوادونه دي چې صنعتي شوي نه دي.
- هغه هیواد چې خلک یې فقیر او ناتوانه دي.
- هغه هیوادونه چې د هغوي کلنۍ عواید (incomes) لږ وي.

First World Country

لومړۍ جهان یا نړۍ ددې هیوادونه سرمایه
دار او پرمختللي دي

- د لومړۍ جهان یا نړۍ هیوادونه له هغه هیوادونو څخه عبارت دي چې ملتونه یې صنعتي شوي دي. لومړۍ جهان یا نړۍ د دريم جهان یا نړۍ په وړاندي داسېت تشریح کيدلی او تعرف کېږي:
- د لومړۍ جهان یا نړۍ هیوادونه صنعتي (industrialized) شوي دي.

Second World Country

دوهمه نړۍ. پرمختللي اقتصادي هیوادونه
سوسیالستي ته دوهمه نړۍ وايی

- ځني وختونه دو هم جهان یا نړۍ د اړپا
غربی بلک په نوم سره هم پادېږي.

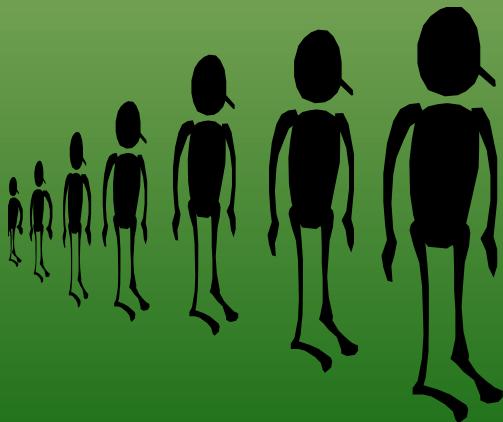
د دریمې نړۍ د هیوادونو لپاره مرسټه کول

- اکثره یا ډیری موسسو او ادارو دا کوبنښ کړی دی ترڅو چې د دریم جهان یا نړۍ له هیوادونو سره مرسټه وکړي او په دی توګه ددي هیوادونو زراعتی عاید یا لاسته راوړنه زیاته شي ترڅو په نتیجه کې یې د نړۍ بنیګنه زیاته شي.
- د دریم جهان یا نړۍ له هیوادونو سره د همکاري یا مرسټي د پراخوالی له مخي، دا هیله شتون لري ترڅو چې ددي ملتونو اقتصاد ترقی وکړي او لوړ شو.

د جهان يا نړۍ نفوس

- په کال ۱۹۵۰ کي د نړۍ نفوس تقریباً ۲،۵ بیلیونه خلک حساب شوی وو.
- په داسې حال کي د مۍ د میاشتی د ۳۱ نیټې کال ۲۰۰۹ سرشمیرنې سروی په داسې توګه تخمین کوي چې د Ҳمکې په مخ نفوس تقریباً ۶،۷۶۳،۵۵۷،۰۰۰ وو او داسې هیله کېږي چې د ۴۰ کال په اخر کي به د Ҳمکې د مخ نفوس ۹ بیلیونو خلکو ته ورسیزې.

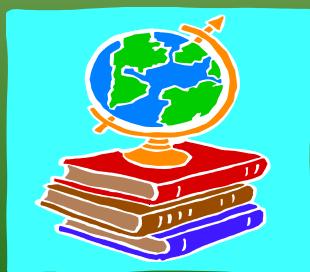

نه نفوس کي زياتولي

- که چيري د نړۍ د هیوادونو نفوس په اوسنی میزان سره زياتولي وکري، نو له شک څخه پرته زياتي غذاي یا خوراکي ته ليدل کېنې.
- که چيري د نفوسو زياتولي يه دي اندازې سره زياتولي وکري نو زراعتي ساحه به هم کمه شي ټکه چې خلک د سرپناه لپاره هم اړتیا لري.

تعلیم او تربیت

- هرکله چي د انکشاف په حالت کي هیوادونه د تعلیم او تربی په برخه کي کار کوي د مناسبې تکنالوژۍ استعمال په نظر کي نیول مهم دي.
- مناسبه تکنالوژۍ(Appropriate technology) هغه پروگرامونه او کارونه زده کړه تطبیق کوي چي د خلکو لپاره په مورد نظر برخه او تعلیم کي مثمر او ګټور وي.

د تعلیم او تربیت اهمیت

- د مثال یا بیلگی په توګه: تاسی لوی دیزلی تراکتور خپل هیواد نه راوړی په داسی حال کې چې تراکتور ضمایم، تیل یا د ترمیم وسایل له ځان سره نه لري.
- داسی تراکتور چې د هغې ترمیمي وسایل په یوه هیواد کې شتون ونه لري پس داسی تکنالوژۍ به د یوه هیواد لپاره گټوره نه وي..

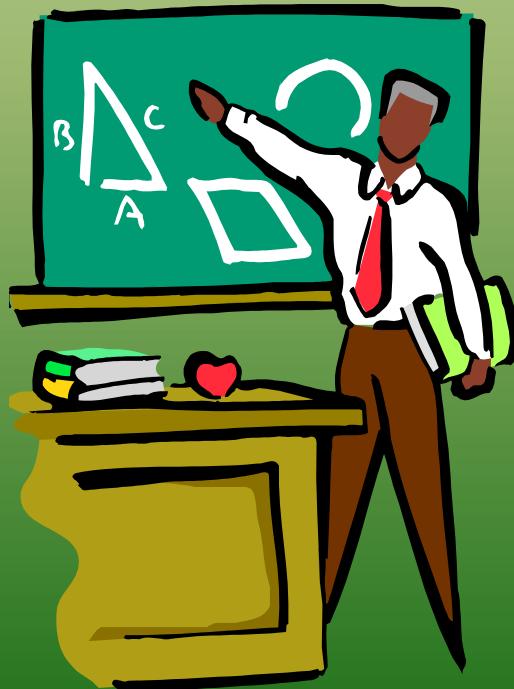

ملاحظات (د نورو د حال رعایت کول)

- ددي لپاره چي تول هیوادونه استقلال او ازادي ولري او مستقیل وسي نو زيات لاري او تګلاري شتون لري چي د انکشاف په حالت کي هیوادونه له هغې څخه استفاده

وکړي:

- تعلیم او تربیت
- تحقیق و تفحص
- زده کړه

Agricultural Education

زراعتي تعلیم او تربیت

- زراعتي تعلیم او تربیت له هغه منظم فعالیت نه عبارت دی چي په :
  - اگرونومي.
  - حیواناتو ساینس
  - د زراعتي اقتصاد پوهه
  - بات پوهنه يا علم
  - غذا يا خوراکي علم.

مقصد

- د زراعتي عملی کړنو په وړاندیز سره مورد نظر هیوادونه به قدرت لرونکي شي ترڅو د خپلو خلکو لپاره غذا یا خوراکه او نور ضروریات یا ارتیاوی پوره کړي .

2025

- داسې تخمین یا آټکل شوی دی چې په کال ۲۰۲۵ کي به د نړۍ نفوس ۸،۴ بیلونه نفر وي.
- ټول د عین تولید لپاره په یوه سترګه گوري چې د ژوندانه لپاره ضروري یا اړین وي.
- دا موضوع ډیر زیات اهیمت یا ارزښت لري ټرڅو نفوسونه او هیوادونو ته تعليم او تربیت ورکول شي چې د خپل Ҳان لپاره د تولید قدرت پیدا کړي..

له نورو هیوادونو سره راکړه ورکړه ولی اهمیت لري؟

- بین المللی تجارت (International trade)، د مختلفو هیوادونو په منځ کي د شیانو او خدمتونو له تبادلې څخه عبارت دی.
- په بنستیزه توګه بین المللی تجارت له یو بنار نه بل بنار ته د راکړي ورکړي او یا له یوی منطقی نه بلی منطقی ته چې مشابهت ولري، یوازې ټنې وختونه سخت تجارتي قوانین شتون لري چې بین المللی تجارت نسبت بساري او منطقوي تجارت ته ګرانوی.

هغه مسایل چې د نورو هیوادونو سره د معامله کولو په وخت کي په نظر کي ونيول

شي

- هر يو هیواد د بین المللی تجارت په برخه کي ځانګړۍ یا مستقیل نظر او فکر لري. هرکله چې د نړۍ له نورو هیوادونو سره تجارت معاملات صورت نیسي باید چې زیاتي موضوع ګاني او کتنې په نظر کي ونيول شي مثلاً: د یوه هیواد امنیت. هریو هیواد کوبنښ کوي ترڅو چې د خپلو خلکو لپاره د ساتني او مصونیت ډاډ حاصل کړي. همدارنګه نوري مسلی یا مسایل لکه:
- له دواړو لورو څخه همکار کول،
- د پولي بیلانسونه،
- اقتصادي نمو یا رشد،
- اقتصادي انکشاف او تخنیکي پرمختګ

د بین المللی تجارت ګټې

- د بین المللی تجارت ترټولو لویه فایده او ګټه دا ده ترڅو چي انساني قوه په موثره او ګټوره توګه وسائل شي.
- بین المللی تجارت په هغه توګه چي تاسي خپل اکمالات ځانته کوي ددي لپاره چي تاسي کولی شی چي په څلور خواوو کي د نرخونو له مقایسي یا پرتلي نه وروسته ممکن چي ترټول بسکته نرخ یا قیمت واخلي.
- که چير بهرنۍ رقابت شتون ونه لري، دیرۍ شيان به قیمه وي نسبت هغه نرخ او قمیت ته چي تاسي هغه د فعلًاً لپاره ورکوي.

بله ڪته يا فايده

- د بین المللی تجارت بله ڪته عبارت له دی ٿخه ده چي ٿنی محصولات کوم چي مونږ نسبت د نورو اقلیمي شرایطو او نورو شرایطو ته په خپله منطقه کي نه شو تولید کولي ولی د بین المللی تجارت له لاري هغې ته مونږ لاسرسی درلودلى شو
- لکه: روغنیات يا غوره باب، بنزین، میوه جات، سبیزیجات او نور تولیدات.
- شاید چي ٿنی تولیدات زمونږ هیواد ته ددی لپاره راول شی چي زمونږ هیواد د مارکیٹ غوبنتنه نه شی پوره کولي.
- د هیوادونو لپاره غوره شیان دا دی ترڅو چي د مشخصو یا حانگرو تولیداتو په محصولاتو کي تخصص پیدا کري. محصولات بنه اقتصادي تولید کري.

د مصرف کونکو لپاره ګتي

- په پراخه پیمانې سره د کمو پیداکیدونکو منابعو توزيع کول.
- نسبی غوره والی او د تقوی تخصص ته ترویج او ترقی ورکول، چي دا کار په خپل ذات کي قيمت او د تولید مصارف بنکته راوري او د مصرف کونکو لپاره تولید هم په تئت قيمت سره تمامیزی.
- ګډ يا شريک ژوند کول په صلح آميذه ډول سره تقویه کيري، ځکه چي هیوادونه د تجارت په اساس یو له بل سره افهام او تفهیم لري.
- اصلاح شوی تکنالوژۍ د هیوادونو په منح کي تبادله کيري او په دې ترتیب سره په چټکۍ سره انکشاف کوي، په داسي حال کي چي هريو هیواد د خپل ځآن لپاره وخت په موجوده تکنالوژۍ باندي په بل هیواد کي ضایع کوي د هغې په عوض کولي شي چي له موجوده تکنالوژۍ څخه په نورو هیواد د بین المللی تجارت د شتوالي په اساس استفاده وکړئ .

International Trade

بین المللی تجارت

- (بین المللی تجارت د قوانیو، او معاهدو او هغه قراردادونو په اساس چي د هیوادونو په منځ کي برقرار دي، کار کوي.
- زیاتي موانع(barriers) او مخنیونی شتون لري ترڅو خپل هیوادونه د بین المللی تجارت پواسطه له بنکار کولو څخه وساتي.

ولي پيسى په مختلفو هيوادونو کي جلا ارزښت لري؟

- په نړۍ یا جهان کي مختلفي پيسى رواج لري .
- ددي حالت لوړۍ ستونزه دا ده چي هره پيسه ځانګړۍ یا جلا نرڅ لري يعني پيسى او اسعار په مختلفو سطحو سره ارزښت لري. دوهمه ستونزه دا ده چي مختلف پولي نسبتونه شتون لري. دريمه ستونزه دا ده چي د نرڅ تبادله ثابته نه ده او تل په نوساناتو یا تزلزل کي وعواملو پوري اړه لري .

Interest Rates

مهمنه نرخونه

- د خپلو نرخونو صعود او نزول نسبت نورو هیوادونو ته پولي ارزښت په یوه هیواد کي پورته او بنکته کېږي. که چير په یوه مملکت کي نرخ لور شي او په نورو هیوادونو کي لور پا پورته نه شي، پس د پیسو جريان د هغه هیوادونو په لوري پیل کېږي چي د لور نرخ لرونکي دي

Inflation Rates

د تورم عوارض

- Inflation rates د تورم عوارض یا نقصانات(تورم نرخ) د تبادلی په نرخ باندي لوی تاثیر لري
- که چيري د سود نرخ د تورم په خاطرزیاتوالی وکړي، دا موضوع د بین المللی سرمایه گذارانو یا پانګه اچونکو لپاره بنه نه ده

اقدادي فعالیت

- اقدادي فعالیت د پیسو د اخري ارزښت له تعین او ټاکنی څخه عبارت دی.
- دوه هغه هیوادونه د اقدادي رشد ورته نرخ تجربه نه کړي.
- د هغوي د تبادلي نرخونه لور یا پورته او بنکته تللى شي.

Economic Growth

اقتصادی رشد(نما)

- معمولاً هغه هیوادونه چي اقتصادي رشد لري د پيسو د ارزښت کموالی (currency depreciation) تجربه کوي.
- هغه اقتصادونه چي په تدریج یا دوامداره توګه رشد کوي د هغوي د پيسو د ارزښت ترقی (currency appreciation) کېدی شي چي قوى شي.

خلاصه یا لنديز / تکرار

1. په ټوله نړۍ کي د زراعت وضعیت او حالت له
څه قراره دی؟
2. بین المللی تجارت ولی اهمیت لري؟
3. د تبادلې نرخونه په څه ډول تعین او
معلوميري؟

